

Alig néhány perc múlva ugyancsak Gerliczy Ferenc báró kíséretében a kupolaterembe jött Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök. Hosszasan és lelkesen eljeneztek, ennek lecsillapultával a polgármester így tolmácsolta a küldöttség kérelmét:

Lázár György beszéde a miniszterelnökhöz.

Nagyméltóságu Miniszterelnök Ur!

Kegyelmes Urunk!

Szeged szabad királyi város, de az egész Alvidék nevében jelentünk meg Nagyméltóságod előtt azon célból, hogy tisztelettel átnyujtsuk azon emlékiratot, amely egy tudományegyetem Szegeden föllállításának állami tanulmányi és nemzeti szükségességét indokolja.

A legutóbbi harminckét év alatt immár ötödször jelenik meg Szeged város közönsége a szomszédos törvényhatóságok, városok és községek által támogatva, de az ország negyvennégy törvényhatósága által is erkölcsi támogatásban részesítve, a magyar királyi kormány előtt e kérelemmel; e kérelem előterjesztésében soha nem vezette sem a várost, sem a szomszédos törvényhatóságokat önös szándék, hanem vezérelte azon tárgyilagossággal és hazafiúi megfontolással, hogy míg egyrészt a budapesti egyetem a kiválólag egyes karainak hallatlan túltömöttsége, az egyetemek szaporítását általában tanulmányi tekintetből teszi elodázhatlan szükségessé, addig másrészt a legfelsőbb tanintézetek helyrajzai elhelyezésének helyes ökonómiája s ezenfelül a magyar állameszme erősítésének minden tekintetben felülálló politikai és nemzeti érdeke okvetlenül megköveteli, hogy a magyar alvidéken s különösen annak gócpontján: *Szegeden* egy tudományegyetem helyeztessék el, amely város ott lenn a Tisza jobb partján, ahol az államföntartó magyar fajnak föltétlen számbeli túlsúlya véget ér, már évszázadok óta hűséges és áldozatkész végvárát képezte és képezi a magyar állameszme erősségének.

Nemcsak nem perhorreszkáljuk, hanem nagyrabecsüljük mi más városok azon törekvését, amelylyel maguknak tudományegyetemet vindikálnak, mert e törekvés a magasabb kultúra iránti fogékonyságot jelzi; megengedjük, hogy találhat nagyméltóságod a

hazában több oly várost, amelyben a fölláttandó egyetem kulturális előfeltételei megvannak; de határozott meggyőződésünk, hogy oly várost, amelyben a kulturális előfeltételeken túl a fölláttandó egyetemek, a magyar nemzeti politika szempontjából való előfeltételei oly predominálólag megválnak, mint Szegeden s oly várost, amely e magas szempontok érdekében oly fejedelmi áldozatot hozni hajlandó, mint Szeged, ilyen várost nagyméltóságod széles e hazában egyet sem talál.

Bizalommal, lelkiünkben az aggodalom és kétség érzetét teljesen kizárva, nyújtjuk át emlékiratunkat nagyméltóságodnak s midőn kötelességszerűleg jelezzük azt, hogy e kérelmünkkel az apostoli király trónja előtt is alkalmilag újból megjelenni fogunk, azon meggyőződésből tesszük ezt, hogy az ezen emlékiratban kifejtett kérelmünkkel azon politikai eszmét támogatjuk, amelyet nagyméltóságod és kormánya oly nemes erélyvel képvisel, hogy a magyar közélet kereteit a magyar állameszme iránti hűség érzetével s ez értelemben nemzeti tartalommal kell kitölteni.

Ajánljuk magunkat, ügyünket és küldöinket nagyméltóságod kegyes jóindulatába, a midőn egyuttal tisztelettel bejelentjük, hogy *ügyünket a felség előtt is előterjesztjük.* (Eljenzés.)

A miniszterelnök válaszában nagy szeretettel beszélt Szeged fejlődéséről, kulturális és nemzeti értékéről. Válasza egyebekben teljes egészében a következő:

Khuen nyilatkozata.

Tisztelt Uraim!

Nem kell, hogy felemlítsem, hogy Szeged, mint az ország egyik legnagyobb városa és különben is nemzetiségi tekintetből nemzetünknek egy nagyon fontos pontját képezi és mint ilyen természetszerűleg *nemcsak a kormánynak, hanem az egész országnak jóindulatára számíthat.* De számíthat annak a politikának a folytatására is, amelyet az ország Szegeddel szemben folytatott, amikor felsegitte és az ország második városává tette. *Ez a politika folytatódik akkor, amikor egy*

magyar tudományos egyetem felállításáról van szó, mert Szeged épen geográfiai helyzeténél fogva mindenesetre azon városok közé tartozik, amelyek egy tudományos egyetem létesítését joggal igényelhetik. Hogy ez hogyan fog történni, e tekintetben nem tudok határozott válasz adni, mert első-sorban a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur hatáskörébe tartozik. Azonban, miután fontos ez a kérdés, nemcsak neki, hanem az összkormányoknak kell állást foglalnia, mert számolni kell a kormánynak azzal, hogy az ilyen intézmény létesítésénél nem bízhatja a felelősséget egy szakminiszterre.

Nem kell kijelentenem, hogy a magam részéről a legjobb indulattal viseltetem a város iránt és azon örülnék, ha a viszonyok úgy alakulnának, hogy a most fölláttandó egyetem Szegeden létesülhetne.

Mint méltóztatnak tudni, *nemcsak egy egyetem felállításáról van szó,* és tervbe van véve, hogy több egyetem létesíttessék, mert a budapesti egyetemnek túlszűfolttsága azt eredményezi, hogy újabb tudományos intézmények felállításával kell a bajt eloszlatni. Tehát több egyetemről lesz szó, amelyek bizonyos egymásutánban, de *rövid idő alatt létesülnek,* hogy az országban új gócpontokat teremtsenek meg a tudománynak és a haladásnak. Mondom, hogy megfelelő rövid idő alatt több tudományos egyetemet állítanak föl, mert gondoskodunk arról, hogy szükséges eszközök, *mondjuk tíz év leforgása alatt megszereztesse.*

Ha egyrészt ugyanis felismerjük a bajt, másrészt ismerjük az orvosságokat, másról nincs szó, csak az eszközökről. A pénzügyi eszközökről és a szellemi erőknél a biztosításáról van szó. Ez is fontos kérdés, mert azoknak kebeléből kell terjedni a tudománynak azok között, akiknek gondozását akarjuk rájuk bízni.

Ismétlem: én teljes jóindulattal viseltetem az önök ügye iránt és a kormány felelőssége érzetében fogja határozatát meghozni. Adja Isten, az önök javára.

Nagy meglepődés és lelkes éljenzés támadt a miniszterelnök szavai nyomán, aki szintén átvette a polgármestertől az egyetemi memorandumot, vele és Csernoch János kalocsai érsekkel néhány szót váltott és a küldöttség éljenzése közben a kupolateremből eltávozott.

Megjegyezzük itt, hogy a szegedi egyetem ügye a képviselők, kulturharcosok — és báratok egyre nagyobb táborát hódítja meg, hogy a küldöttséget a képviselőházban és egész Budapesten nagy szimpátiával fogadták, hogy az országos sajtó, de az egész ország részéről is nagy figyelemmel és méltánvásban részesült a szegedi akció. Minden öndicsékvés és túlzott önbizalom nélkül megállapíthatjuk, hogy az ország hangulata Szeged mellett van és hogy a kormány is meleg szimpátiával kíséri mozgalmunkat, honoralja nemes előretörekvésünket.

Az új hadügyminiszter nyilatkozata. Lovag Aufferberg Móric az új közös hadügyminiszter, akinek kinevezése a hadsereg Rendeleti Közlönyének egy külön számában jelent meg, egy bécsi újságíró előtt a következő nagyérdemű kijelentéseket tette.

— Hosszu időt töltöttem Budapesten, és azután 1901-től 1905-ig Győrben voltam mint dandárparancsnok. Egy alkalommal fogadtam Tisza Istvánt s az én feladatom volt, hogy az ő védelmére megtegyem a szükséges óvintézkedéseket. Ebből az időből ered

már estefelé, mikor hosszú délutáni álmából rettentő éhesen felébredt, elkezdett Özséb körül járni és igyekezett barátságosan ránézni, mintha kérlelné: — Hát ne tréfálj, adj ennem! nagyon éhes vagyok. — De Özséb kacagott: — Megálj! majd én divatosan soványnyá teszek! — Rikiki besompolygott az ebédőbe, hol Vivette és Schlumpf ur az asztalnál ültek.

— Nézd csak — mondá Vivette — Couiquay, milyen szépen szolgál, adok neki egy darab csirkét, ugy-e lehet?

De Schlumpf ur haragos lett:

— Milyen bolond vagy! Nem tudod elhagyni a régi szokásaidat. A kutyáddal beszíroztatnád a padlót és a szőnyeget. Minden rendes házban a kutya a konyhában eszik.

Özséb közbeszólt:

— Bátorkodom megjegyezni, hogy a kutya nagyon kövér, soványítani kell.

Szegény Rikiki, egész gyomrából figyelt minden szóra és meg nem állhatta, hogy fájdalmasan ne vonitson, mikor az inas kivitte a csibét.

— Milyen kiállhatatlan! — mondá Schlumpf ur. — Fogadni mernék, hogy honvágya van! Én a te helyedben —

Rikiki éhesen feküdt le. Másnap reggel Özséb egy darab kenyérhaját adott neki. Elfogadta és megette, mert nagyon éhes volt. Kereste Vivettet, de az nem volt látható, a manicür-nővel volt elfoglalva. Majd a szakácsnő körül sompolygott, de az kikergette, félt, hogy elcsen egy darab hust. Ekkor ész-

revette, hogy az előszobaajtó nyitva van — és elmenekült — elment világga.

Ment, mendegélt az utcákon, szaglászott és kerülgette a rendőröket. Különben is igyekezett magát úgy viselni, hogy ne tarthassák kóbor kutyának, hanem olyannak, melyet azért engednek egyedül járkalni, mert ugys haza talál. Kóborolt, kóborolt, egyszerre azon vette magát észre, hogy ime, itt van az ismerős lacikonyha, a pékbolt, a mészárszék! Azután itt a ház! Itt laktak Vivettel! Be is ment a házba, a házmester megismerte.

— Nini, a Rikiki visszajött!

Fölment a lakáshoz. Szaglászott az ajtónál. Vivettenek szőke és gyöngyvirág illata volt, most barna és szénailatot érzett. De azért elkezdte kaparni az ajtót, először gyöngén, majd mindig erősebben — végre kinyitják.

S mialatt bámulva kiáltanak föl, ő bemegy régi helyére. Itt állanak a régi ismerős butorok, a tiltott fauteuille! És a japán kimóna is majdnem a Vivette kisasszonyé! És ott az egyik karosszékből ingujjban szivarozgatva, hisz ez Róbert! Valóban ő!

— Nézd ezt az állatot! mondja a kimónás hölgy. — Ez a Vivette kutyája. Ugy látszik, nem jól érezte magát az új lakásban. És hogy örül, hogy itt van!

Ölébe veszi és elgondolva, hogy tán ő is remélhet olyan pompás életet, fényűzést, kényelmet, házat és kocsit, így szól:

— Magamhoz fogadom, hátha nekem is szerencsét hoz?